जायदादिविमोक्षांतांजैवींसृष्टिमाह सर्वेत्यादिना तेजोमयःवासनामयः जायद्वासनामयेस्वमद्रष्टरि तैजसपदप्रयोगात् तस्मिन्नम्मयेदेहे संकर्षणं अहंकारं ॥१०॥ मनसासहअकल्पयदितिपूर्वेणसंबंधः सःसमनस्कोहंकारःसोऽहमित्यग्रेव्याहरत्ततोहंनामाभवदित्यहंकारसृष्टिमुक्त्वासोबिभेत्सनारमतेति तदनुवादेनभयारत्यादेर्मनोधर्मस्यश्रवणात्तत्सृष्टेस्तत्रविवक्षणात् सैषाब्रह्मणोतिसृष्टिर्यन्मर्त्यःसन्नमृतानसृजतेतिश्रुतिसाम्यादपिजीवसृष्टिप्रकरणमिदमित्यवसीयते ॥११॥ नाभ्यांपद्ममितिस्वमवद्बहिरिवभासमानमपि अंतरेवब्रह्मांडमस्तिमानसत्वात्तस्येतिदर्शितं नाभ्यामुपरितिष्ठति विश्वस्यायतनंमहदितिश्रुतेः॥१२॥ पुष्करेनाभिकमले अथयदिदमस्मिन्ब्रह्मपुरेदहरपुंडरीकेवेश्मेत्यादिश्रुतेरांतरमेवपुष्करमिहप्रतिपत्तव्यंनबाह्यं ब्रह्मपुरेब्रह्मोपलब्धिस्थानेशरीरे दहरंसूक्ष्मं सःसमनस्कोहंकारःपुष्करेस्थित्वाब्रह्मासर्वभूतस्रष्टासमभवदितिसंबंधःहृदयपुंडरीकादौनिरुद्धंमनएवसर्वेश्वरइत्यसकृदावेदितं ॥१३॥ तस्मिन्निति एवंहृत्पुंडरीकेब्रह्मणआविर्भावेसति तमोगुणकार्यभूतोमधुर्नामलयापरनामायोगविघ्नःदैनंदिनलयाभ्यासात्पूर्वजोना

सर्वतेजोमयस्तस्मिन्शयानःपुरुषोत्तमः॥ सोऽग्रजंसर्वभूतानांसंकर्षणमकल्पयत् ॥ १० ॥ आश्रयंसर्वभूतानांमनसेतीहशुश्रुम ॥ सधारयतिभूतानिउभेभूतभविष्यती ॥ ११ ॥ ततस्तस्मिन्महाबाहौप्रादुर्भूतेमहात्मनि॥ भास्करप्रतिमंदिव्यंनाभ्यांपद्ममजायत ॥ १२ ॥ सतत्रभगवान्देवःपुष्करेभ्राजयन्दिशः॥ ब्रह्मासमभवत्तातसर्वभूतपितामहः॥ १३ ॥ तस्मिन्नपिमहाबाहौप्रादुर्भूतेमहात्मनि ॥ तमसापूर्वजोजज्ञेमधुर्नामहासुरः ॥ १४ ॥ तमुग्रमुग्रकर्माणमुग्रंकर्मसमास्थितं॥ ब्रह्मणोपचितिंकुर्वन्जघानपुरुषोत्तमः॥१५॥ तस्यतातवधात्सर्वेदेवदानवमानवाः॥ मधुसूदनमित्याहुर्ऋषभंसर्वसात्वतां॥१६॥ ब्रह्मानुससृजेपुत्रान्मानसान्दक्षसप्तमान्॥ मरीचिमत्र्यंगिरसंपुलस्त्यंपुलहंक्रतुं॥ १७॥ मरीचिःकश्यपंतातपुत्रमग्रजमग्रजः ॥ मानसंजनयामासतैजसंब्रह्मवित्तमं॥ १८॥ अंगुष्ठात्ससृजेब्रह्मामरीचेरपिपूर्वजं॥ सोभवद्भरतश्रेष्ठदक्षोनामप्रजापतिः॥ १९॥ तस्यपूर्वमजायंतदशतिस्रश्चभारत॥ प्रजापतेर्दुहितरस्तासांज्येष्ठाभवद्दितिः॥ २० ॥ सर्वधर्मविशेषज्ञःपुण्यकीर्तिर्महायशाः॥ मारीचःकश्यपस्तातसर्वासामभवत्पतिः ॥ २१ ॥

दिर्ब्रह्मयासायआविर्भवति ॥ १४ ॥ तमिति अपचितिंउन्नतिं पुरुषोत्तमश्चिदात्मा योगेउपस्थितंलयंबोधेनैवशमयेदित्यर्थः एतच्चविक्षेपादेरप्युपलक्षणं यदाहुःसंप्रदायविदः लयेसंबोधयेच्चित्तंविक्षिप्तंशमयेत्पुनरित्यादि ॥ १५ ॥ तस्येत्यादिनाआंतरसृष्टिप्रपंचोयावदध्यायसमाप्ति सात्परमात्मातद्भतांसात्वतांयोगिनामित्यर्थः ॥ १६ ॥ ब्रह्मेति मानसत्वंयोगिसृष्टेर्मूढसृष्टेश्चयद्यपितुल्यंतथापियोगिनांजितमनस्कत्वात्सृष्टिर्नदुःखदामूढानांअतथात्वादुःखदाज्ञानाज्ञानकृतावेवहिमोक्षबंधाविति प्रसिद्धं अत्रद्वयाहप्राजापत्यादेवाश्चासुराश्चतत्रकानीयसाएवदेवाज्यायसाअसुरास्तएषुलोकेष्वस्पर्धंतेतिश्रुत्यनुसारेणशमादयोदेवाः शास्त्रबलेननिष्पाद्यतयायत्नसाध्यत्वात्कनिष्ठाः कामादयोऽसुराःस्वाभाविकत्वाज्ज्येष्ठाः तेषांआत्मानंमोचयितुंमोहपाशैर्बद्धुंचमिथःस्पर्धमानानां यदाविष्णवाख्यंसत्त्वंवर्द्धतेतदादेवानांजयोऽसुराणांपराजयश्चात्मविमोकहेतुर्भवतीत्याख्यायिकातात्पर्यं पदार्थःस्पष्टः ॥ १७ ॥ १८ ॥ १९ ॥ २० ॥ २१ ॥

Digitized by Google